

Naturrestauring og økologisk kompensering. Er det mulig å gjenskape natur og landskap?

Dagmar Hagen

Fagdag, NLA 29.04.2022

Biodiversity loss is just as alarming for business and humanity as it is for the environment. Business-as-usual cannot continue. *World Economic Forum 2021*

Bærekraft, klima og natur henger sammen

- Intakt natur er verdens største karbonlager og verdens beste karbonfangstsystem

#Karbonkalkulator
Arealregnskap
Naturregnskap

Internasjonale avtaler

Norske forpliktelser

Stoppe tap av natur
Gjenopprette naturlige prosesser
Sikre naturgoder

FN's restaurerings-tiår "Restoration Decade"

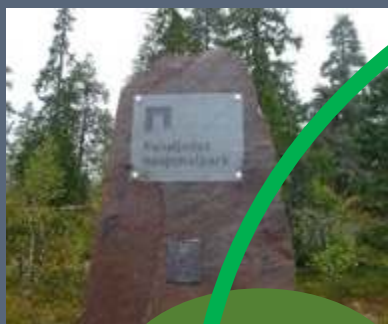
Norge:

- Restaurere 15% innen 2025
- "No-net-loss". Arealregnskap.

Hva er naturrestaurering?

aktive tiltak som tar sikte på å **forbedre tilstanden** i økosystemer som er **forstyrret eller ødelagt** og med den hensikt å forbedre naturen sin evne til å produsere **økosystemtjenester** (IPBES 2018)

Passiv restaurering

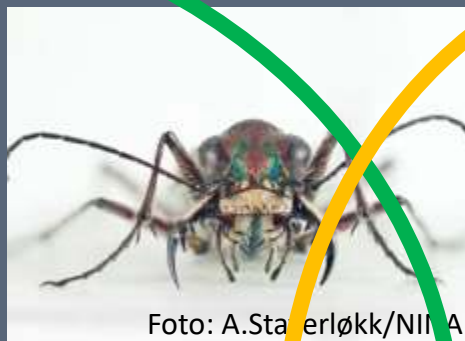

Foto: A.Staveløkk/NINA

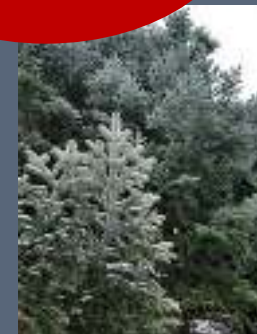

Tiltak for å sikre ei økosystemtjeneste (på bekostning av biologisk mangfold)

Naturrestaurering

Foto: T.Fornet/NINA

15%

«No-net-loss»

Kunnskap om natur, arter, folk og økologi

Natur-restaurering

Verktøykasse (Restoration toolbox)

Samfunn og ramme-betingelser

Foto:G.O.Slåen/NRK

Norge og 15 %-målet

Biologisk mangfold
Fungerende økosystemer
Klima / karbon
Andre naturgoder

- ▶ Nasjonal plan for restaurering av våtmark 2021 - 2025
- ▶ Nasjonal strategi for restaurering av vassdrag 2021 - 2030
- ▶ Truet natur; åpen grunnlendt kalkmark, sanddynemark (i verneområder)
- ▶ Enkeltprosjekter – spesielle vedtak

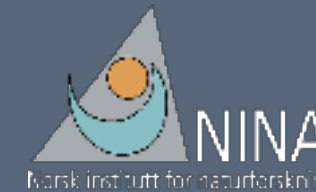

FORSVARSBYGG

Fra slagmark til nasjonalpark Hjerkinn PRO 2003 - 2020

Militær manngard på Hjerkinn

15 000 soldater

Eksplisiv-rydding

165 km²
1000 - 1700 m oh.
100 år med militær aktivitet
580 mill kr (400 + 180)

- RESULTAT
- 130 km² nasjonalpark, 45 km² lvo
  - 4760/750 ha (>3/5 km) økt villmarksareal
  - 520 ha restaurerte områder
  - 19000 blindgjengere og 540 tonn søppel
  - 27 kr / m² i direkte restaureringskostnader

Forurensing

begrense risiko
overvåking

Natur-restaurering

60 km veger
Militære anlegg
>100 bygninger/bruere

Natur klíma

Juni 2017

August 2017

...opptaket av CO₂e tilsvarer det årlige energibruken til 1103 husholdninger

... fjerne 4000 biler fra velen, hvert år

Nasjonal strategi for å nå 15%?

- Strategi = «*the art of creating power*»
- Prioritering av innsats!
  - ▶ Hvordan / hva / hvor / når / hvem?
- Motsetninger mellom lovverk

Kampen om arealene:

Naturmangfoldloven
Jordloven
Plan- og bygningsloven
Energiloven

EU
restoration law

National Plans
for restoration

Begrense tap av natur i nye utbygginger “no-net-loss”?

Bygge i allerede forringet natur

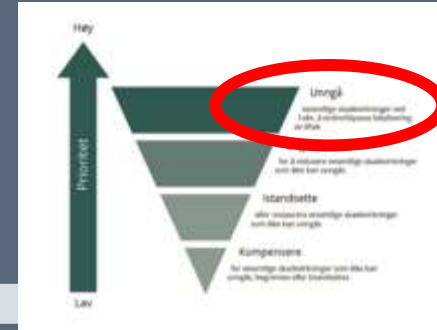

Arealregnskap

Kompensering

Naturavgift

Nedbygging og arealendringer

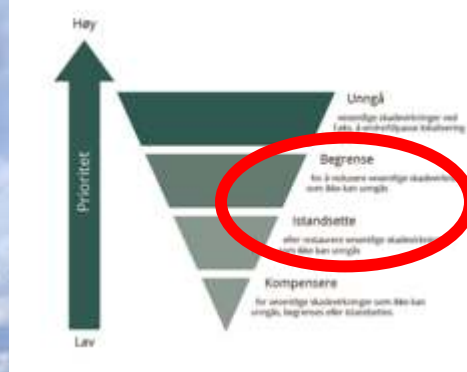

- Behov for naturregnskap (FN 2021)
  - ▶ Arealregnskap + tilstand (++.)
- Unngå
  - ▶ Unngå tap av natur i utbyggingsprosjekter
  - ▶ Unngå «unødvendige» naturinngrep

Planlegging & samarbeid
Krav / vilkår
Kompetanse

Det er mulig å avbøte

- Minimere skadeomfang
  - Planleggingsfase
  - Anleggsfase
  - Driftsfase

«Grønt kurs» er en arbeidsform

Byggherre
Entreprenør
Fagkonsulenter (økologi, anlegg)
(Myndigheter)

Planlegging

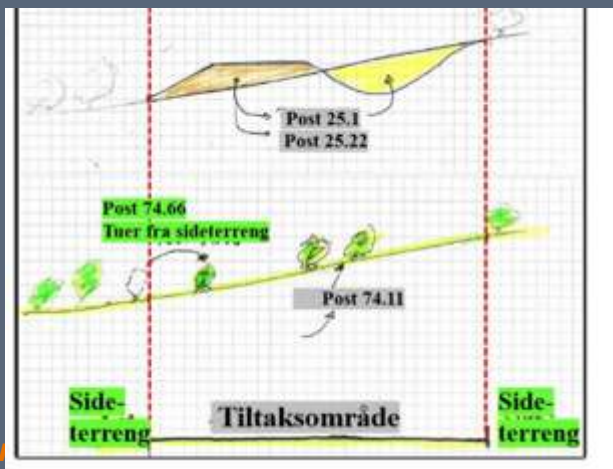
- Prosjektbeskrivelse
- Anbudspapirer
- Forventninger
- Kompetanse

Opplæring

- Forelesning (inne)
- Befaring / gjennomgang (ute i anlegget)

Oppfølging i anleggsfasen

- Løpende kontakt
- Gjennomgang av situasjoner
- Dialog – finne løsninger
- Videutvikle metoder og forbedre resultatene

Ilabekken, Trondheim
2005/2007 og 2021

Natur i by
Omregulering av areal
Naturgoder

Kompensere

Prinsipper for økologisk kompensasjon/KLD: «...gjennomføres ved å restaurere, etablere eller beskytte natur av samme type på et annet sted enn det som direkte berøres av utbyggingen, for å begrense netto tap av verdifull natur»

- Når stilles krav om kompensasjon?
- Krav til erstatningsareal
  - ▶ Hvor mye må kompenseres og hvor?
  - ▶ Hvordan måle at tapet er kompensert? (kvalitet og tid)
  - ▶ Tilgang på areal?
- Risiko for grønnvasking

EUs handlingsplan for bærekraftig finans

- et system som gjør det lettere for investorer og banker å finne de reelt grønne og bærekraftige prosjektene
- 6 miljømål (inkl klima, biologisk mangfold++)
- **Kapittel 9: Restoration, Remediation**
  - ▶ “Substantial contribution to protection and restoration of biodiversity and ecosystems”
  - ▶ Restaureringsplan, restaureringslov, klare mål, beskrive tilstand, unngå *Grønnvasking*.

Vi er i FN's restaurerings-tiår

Barrierer for å gjennomføre storskala naturrestaurering

- ▶ Folks bevissthet om behovet for restaurering
- ▶ Politisk vilje
- ▶ Muligheter til å gjennomføre i praksis
- ▶ Forskning og utvikling
- ▶ Finansiering

*Kilde: FN's miljøprogram,
UN Decade for ecosystem restoration*